

PERKEMBANGAN PERSURATKHABARAN BAHASA MANDARIN DI MALAYSIA DAN PERANANNYA DALAM MASYARAKAT CINA

LEE KUOK TIUNG, MOHD SAFAR HASIM, BASZLEY BEE BIN BASRAH BEE

ABSTRACT

DEVELOPMENT OF MANDARIN LANGUAGE NEWSPAPERS IN MALAYSIA AND THEIR ROLE IN CHINESE COMMUNITY

The establishment of Chinese newspapers in Malaysia began with the migration of overseas Chinese (*Huaqiao*) to Malaysia. Several of the pioneer Chinese newspapers such as *Kwong Wah Yit Poh* (1910), *Nanyang Siang Pau* (1923), *Sin Chew Jit Poh* (1929), *Overseas Chinese Daily News* (1932), and *China Press* (1946) are still in existence today. This article explores the development of the Chinese newspapers by tracing their chronology; analyses the factors that contributed to the emergence of the newspapers, and identifies their challenges. A salient aspect of the contemporary mediascape pertaining to Chinese newspapers is the ownership of the newspapers. In the past, the ownership of newspapers revolved around individual companies, whereas, majority of the newspapers in Malaysia now are owned by two Chinese tycoons, both from Sarawak, through Media Chinese International Limited (MCIL) and Kumpulan KTS. This article will show how the Chinese newspapers played a crucial role in advocating and fighting for Chinese education, culture and identity.

Keyword: newspaper industry, media system, Chinese education, Chinese culture, Chinese identity

PENGENALAN

Mediaskap kontemporari Malaysia menyaksikan pelbagai jenis akhbar berbahasa Mandarin yang boleh didapati untuk pilihan pembacaan masyarakat Cina di Malaysia. Di Semenanjung Malaysia sahaja terdapat *Nanyang Siang Pau*, *Sin Chew Jit Poh*, *Guang Ming Daily* (光明日報)¹, *China Press*, *Kwong Wah Yit Poh* (光華日報), dan *Oriental Daily News* (東方日報). Di Sabah dan Sarawak pula terdapat *Asia Times*, *Overseas Chinese Daily News*, *See Hua Daily News* (詩華日報)², *United Daily*

News, Morning Post dan *International Times*. Sirkulasi akhbar-akhbar ini kini telah menjangkau seluruh Malaysia, malah turut dijual ke negara-negara jiran seperti Brunei selain versi *online* yang boleh diakses di seluruh pelosok dunia. Masyarakat Cina atau *Tionghua* yang juga merupakan kumpulan etnik kedua terbesar di Malaysia sekian lama dipercayai berkembang dan maju bersama-sama akhbar berbahasa Mandarin. Ini bermula daripada publisiti dalam akhbar yang mengajak mereka berhijrah ke Asia Tenggara yang lebih dikenali dengan sebutan *Nanyang* (南洋)³ untuk mencari kehidupan baharu sehinggalah menyentuh segala aspek kehidupan, terutamanya soal-soal pendidikan Cina dan kebudayaan masyarakat Cina.

Akhbar-akhbar berbahasa Mandarin tertua yang masih wujud di Malaysia ialah *Kwong Wah Jit Poh* (光華日報)⁴, *Sin Chew Jit Poh* (星洲日報), *Nanyang Siang Pao* (南洋商報), *Oversea Chinese Daily News* (華僑日報)⁵, dan *China Press* (中國報).⁶ Semuanya mempunyai sejarah masing-masing yang unik. *Sin Chew Jit Poh* yang kini berumur 82 tahun telah bersama-sama negara Malaysia dari era kolonialisme British hingga pembentukan persekutuan Tanah Melayu dan seterusnya Malaysia. Akhbar tersebut kini merupakan sebahagian daripada kumpulan penerbitan akhbar Mandarin yang terbesar di luar negara China (lebih besar daripada Taiwan dan Hong Kong) diedarkan ke selatan Thailand, Brunei, Indonesia dan Utara Kalimantan.

Secara tradisinya akhbar Mandarin memainkan peranan sangat penting kepada kelangsungan kebudayaan dan identiti masyarakat Cina. Akhbar Mandarin di Malaysia tidak pernah tidak cuba membantu memperjuangkan hak-hak masyarakat Cina apabila berdepan dengan tekanan politik, dasar dan polisi kerajaan yang adakalanya tidak membantu perkembangan sekolah-sekolah Cina, atau apabila menghadapi kesempitan kewangan untuk program-program kebudayaan dan sebagainya. Keteguhan akhbar Mandarin mempertahankan nilai-nilai kebudayaan masyarakat Cina di Malaysia tidak pernah luntur sehingga hari ini.

Perkataan industri itu sendiri merujuk kepada perusahaan yang dilakukan secara besar-besaran untuk membuat, menghasilkan dan mengeluarkan sesuatu produk. Meskipun sejarawan Malaysia Ahmad Adam (1994) merujuk persuratkhabaran kepada makna keseluruhan penerbitan berkala, baik akhbar mahupun majalah, namun persuratkhabaran dalam konteks penulisan ini merujuk kepada perihal akhbar sahaja. Walaupun penggunaan istilah “akhbar Cina” mungkin lebih biasa kedengaran, tetapi yang sebetulnya ialah “akhbar Mandarin” yang bermaksud akhbar-akhbar yang dicetak dalam bahasa Mandarin. Akhbar Mandarin juga boleh bermaksud akhbar-akhbar yang dibaca oleh masyarakat Cina serta merangkumi akhbar berbahasa Inggeris dan Melayu. Ini disebabkan Cina itu merujuk kepada etnik. Kupasan sejarah industri persuratkhabaran Mandarin ini juga akan cuba menekankan pola pemilikan akhbar, sebarang peraturan yang mengawal selia akhbar, dan persekitaran politik dan sosioekonomi yang mempengaruhi perkembangannya mengikut kronologi waktu.

Menurut pandangan Syed Arabi Idid (1989), yang mengambil kira masyarakat pluralistik Malaysia dan perwatakan media-media di Malaysia, usaha untuk menganalisis peranan media tidak dapat lari daripada menyentuh persoalan berkenaan permasalahan etnik dan perpaduan negara. Kecenderungan setiap akhbar meluahkan suara aspirasi, harapan dan kebimbangan kumpulan etnik yang diwakili mereka sukar ditolak. Akhbar Mandarin memperjuangkan dan

mempertahankan nilai kebudayaan masyarakat Cina sebagaimana akhbar-akhbar Melayu melakukan perkara yang sama untuk masyarakat Melayu dan begitu juga senarionya bila berbicara tentang hubungan antara akhbar Tamil dengan masyarakat India di Malaysia. Justeru itu, penulisan ini bertekad mengupas kewujudan persuratkhabaran bahasa Mandarin di Malaysia dari awal pengenalannya sehingga kini dari perspektif fungsionalnya.

Menyebut perkara berkaitan akhbar-akhbar arus perdana di Malaysia, secara umumnya sukar untuk memisahkannya dengan tohmahan akhbar arus perdana yang merupakan alat propaganda kerajaan Barisan Nasional (BN). Akhbar-akhbar Mandarin di Malaysia yang juga merupakan sebahagian daripada akhbar arus perdana di Malaysia tersebut sebenarnya mempunyai ceritanya sendiri yang kompleks dan menarik. Perkembangan akhbar vernakular bahasa Mandarin di Malaysia mutakhir ini cenderung menunjukkan monopoli industri persuratkhabaran Cina di Malaysia oleh dua pihak sahaja, iaitu Media Chinese International Limited (MCIL)⁷ dan Kumpulan (syarikat-syarikat) KTS.⁸ Seseorang boleh mengambil jalan singkat melakukan kesimpulan bahawa dominasi oleh dua pihak ini disebabkan kepentingan ekonomi atau kepentingan politik dan ditambah pula dengan kelemahan sistem perundangan di Malaysia yang tiada akta anti-monopoli. Realiti sebenarnya adalah hampir semua akhbar Mandarin penting dan berprestij telah menghadapi masalah ekonomi penerbitan (*economic of publishing*) yang kritikal, khasnya kerugian operasi dan hanya dengan bantuan yang dihulurkan taikun-taikun perniagaan tersebut atas dasar perlu adanya saluran untuk menjaga kelestarian (*sustainability*) kebudayaan masyarakat Cina menyaksikan akhbar-akhbar tersebut masih wujud. Senario pemilikan ini juga secara tidak langsung menunjukkan bahawa akhbar-akhbar Mandarin di Malaysia bukan didominasi oleh mana-mana parti politik di Malaysia, baik parti pemerintah mahupun parti pembangkang sebaliknya konglomerat perniagaan.

METODOLOGI

Sehingga kini masih sukar untuk menemui suatu penulisan yang menjurus khusus kepada penelusuran sejarah industri persuratkhabaran Cina di Malaysia. Berbeza senarionya di Singapura yang sudah ada usaha-usaha untuk membukukan catatan masa silam persuratkhabaran Mandarin untuk pengetahuan masyarakat masa kini seperti "Chinese Newspapers in Singapore 1945-1963: Mediator of Elite and Popular Tastes". Mengimbas kembali penulisan-penulisan yang pernah dihasilkan termasuk menerusi sorotan arkib dan catatan oleh penulis-penulis yang pernah mengupas industri persuratkhabaran di Malaysia, kita mesti akan terjumpa serba-sedikit yang menyentuh perihal industri persuratkhabaran Mandarin di Malaysia. Penulisan ini dihasilkan melalui pengumpulan cebisan-cebisan maklumat yang sedia ada dalam penerbitan yang telah dihasilkan sebelum ini untuk dikepilkan bersama-sama dengan maklumat yang diperolehi daripada temu bual dengan "orang lama" dalam industri persuratkhabaran Mandarin di Malaysia bagi menghasilkan artikel yang memfokuskan industri persuratkhabaran bahasa Mandarin di Malaysia.

Analisis oleh Khor Yoke Lim dan Ng Miew Luan (2006) dan Mohd Safar Hasim (1996) menerusi *Akhbar dan Kuasa: Perkembangan Sistem Akhbar di Malaysia Sejak 1806* menjadi batu asas pada ulasan ini. Kupasan Mohd Safar Hasim (1996) menjurus

pada aspek perundangan akhbar dengan huraian sebab-akibat dan peristiwa-peristiwa yang menyumbang kepada perubahan sistem akhbar di Malaysia. Ulasan Khor Yoke Lim dan Ng Miew Luan (2006) pula berfokus pada hubungan antara akhbar Mandarin dengan kebudayaan masyarakat Cina di Malaysia. Fakta-fakta daripada akhbar Mandarin di Malaysia sendiri seperti buku bertajuk *Walking Tall: Journalism in Malaysian Soil – 80 Years of Sin Chew Daily* (2009) memberikan perincian fakta sahih yang sangat penting khususnya insiden penting dan ulasan sejarah kewartawanan akhbar Mandarin di Malaysia. Dari segi skop liputan persuratkhabaran Mandarin ini terpaksa mengakui masih kurang menyentuh tentang industri persuratkhabaran Mandarin di Sarawak tetapi skop yang diliputi hampir menyeluruh sudah kerana merangkumi Semenanjung Malaysia (sebelumnya Tanah Melayu sehingga pembentukan Malaysia pada 16hb September 1963) termasuk Singapura (kerana kebanyakan akhbar di Tanah Melayu lahir di Singapura dan republik tersebut hanya keluar daripada Malaysia membentuk negara sendiri pada tahun 1965) dan negeri Sabah.

PENELUSURAN PERANAN DAN SUMBANGAN AKHBAR MANDARIN DALAM MASYARAKAT CINA

Hasil penelusuran akhbar-akhbar Mandarin yang terdapat di Malaysia menunjukkan *Nanyang Siang Pau* (1923), *Sin Chew Jit Poh* (1929), *Oversea Chinese Daily News* (1932) dan *China Press* (1946) merupakan “taiko” dalam industri persuratkhabaran Cina di Malaysia. Diskusi industri persuratkhabaran yang berbahasa Mandarin ini dimulakan dengan perbincangan sejarah awal kemunculan dan perkembangan akhbar Mandarin sehingga konteks kontemporari yang dibahagikan kepada sembilan fasa, iaitu awal permulaan pertumbuhan awal persuratkhabaran bahasa Mandarin, era akhbar sebagai alat propaganda masyarakat *Tionghua* (juga dikenali sebagai *Huaqiao*) dalam pergerakan menuju ke arah Revolusi 1911 di China, diikuti era peralihan kepada fokus kandungan akhbar Mandarin daripada berkiblat ke China kepada kepentingan komersialisme di Tanah Melayu, selepas itu zaman kegelapan sewaktu penjajahan Jepun (1941-1945), diikuti zaman prakemerdekaan, iaitu fasa perjuangan nasionalis ke arah menuntut kemerdekaan Tanah Melayu yang berakhir dengan deklarasi kemerdekaan pada 31 Ogos 1957 (1946-1957). Ini disusuli era pergelutan sebuah negara baharu sehingga pembentukan Malaysia pada 16hb September 1963 (1958-1963), era penstrukturan semula sistem media di Malaysia yang sekali gus membawa kesan langsung terhadap pemilikan dan kandungan akhbar (1964-1987), era pemulihan ekonomi akhbar-akhbar Mandarin di Malaysia (1987-1996), dan terakhirnya bermula dari suku terakhir 1990-an (1997) yang menyaksikan kemunculan sulung portal berita *online*, iaitu *Malaysiakini.com* yang juga menandakan permulaan mediaskap baharu di Malaysia. Penelusuran sejarah kemunculan dan perkembangan akhbar Mandarin ini akan menekankan sumbangan dan peranannya dalam masyarakat Cina Malaysia.

Fasa 1: Permulaan Persuratkhabaran Bahasa Mandarin

Terdapat beberapa pendapat yang boleh dijumpai tentang tarikh bila kemunculan industri persuratkhabaran Mandarin di Malaysia. Permulaan persuratkhabaran Mandarin di Malaysia sebenarnya seiringan dengan penghijrahan orang Cina

dari China ke Tanah Melayu (mengikut gelombangnya). Pada pendapat Mohd. Dhari Othman (1989), campur tangan British di negeri-negeri Tanah Melayu juga merupakan waktu kemunculan akhbar-akhbar di Tanah Melayu (Begitu pun ini bukannya spesifik kepada akhbar Mandarin, tetapi akhbar-akhbar secara umumnya). Terdapat pendapat menyatakan kemunculan penerbitan dalam bahasa Mandarin boleh dijejaki seawal kurun ke-15 serentak dengan gelombang pertama⁹ migrasi orang-orang Cina ke Tanah Melayu (berterusan sehingga penubuhan Negeri-negeri Selat (*Straits Settlements*) oleh British pada kurun ke-19), tetapi belum ada bukti kukuh yang boleh mengesahkannya.

Permulaan penerbitan dalam bahasa Mandarin yang berupa majalah dikenali sebagai *Chinese Monthly Magazine* (察世俗每月統記傳/ *Chashisu Meiyue Tongjizhuan*) mula diterbitkan pada 5 Ogos 1815 dalam format majalah di Melaka (Syed Arabi Idid 1993) oleh Robert Morrison (seorang mubaligh) dari London Missionary Society. Begitu pun, majalah ini hanya berjaya bertahan selama tujuh tahun apabila dihentikan pada tahun 1822. Editor pertamanya ialah William Milne,¹⁰ seorang mubaligh Kristian yang mendapati Melaka merupakan tempat yang strategik untuk menerbitkannya apabila kerajaan Manchu (Dinasti Qing, 1644-1911) mengharamkan penerbitannya di China. Berpandukan rekod awal oleh Lent (1974), lebih 1,000 naskhah dicetak setiap bulan dan diedarkan ke seluruh penempatan Cina di Siam (kini Thailand), Cochin-China dan bahagian-bahagian tertentu di Tanah Besar China sendiri (Khor Yoke Lim & Ng Miew Luan 2006). Sebenarnya agak sukar untuk menyatakan bahawa industri persuratkhabaran Mandarin bermula dengan kemunculan *Chinese Monthly Magazine* kerana motif pencetakan tersebut adalah untuk menyebarkan agama Kristian. Pada ketika itu, mubaligh-mubaligh Kristian sedang mempergiatkan aktiviti-aktiviti menyebarkan ajaran Kristian dengan menterjemahkannya ke dalam pelbagai bahasa, termasuk bahasa Mandarin.¹¹ Menurut Irene Lim (2008), apabila Claudius Henry Thomsen tiba di Singapura pada tahun 1822 untuk meminta kebenaran daripada kerajaan jajahan British untuk memulakan pencetakan, *Raffles*¹² telah mengizinkannya kerana kerajaan jajahan pada ketika itu sendiri juga memerlukan perkhidmatan pencetakan.

Usaha daripada Wong Soon Chong (1978) mendedahkan *Singapore Chronicle* telah diterbitkan pada 1 Januari 1824 oleh Francis James Bernard. Ini diikuti *Singapore Free Press* diterbitkan pada 8 Oktober 1835 oleh William Napier, *Straits Messenger* pada 16 April 1842 oleh Edward, dan *The Straits Times* oleh R.C. Woods pada 15 Julai 1845. Tujuan utama akhbar-akhbar tersebut adalah memperjuangkan hak diri mereka dan menyebarkan budaya dan tradisi mereka di samping berorientasikan komersil.

Seperti akhbar dalam bahasa lain yang diterbitkan oleh orang-orang British, *Universal Gazette* (1828-1829) diterbitkan di Melaka oleh Samuel Kidd seorang guru besar di Anglo-Chinese College (英華書院/ 英华书院/ *Ying Wa College*)¹³ (Mohd Dhari 1982). Seterusnya Mission Press¹⁴ mengeluarkan dua buah lagi akhbar mingguan berbahasa Mandarin, iaitu *Tifang Jih Pao* (*Local News*) pada tahun 1840-an dan *Jit Shen* (*Rising Sun*)¹⁵ pada tahun 1858 di Singapura. Peningkatan penghijrahan mendadak secara besar-besaran migran Cina sebagai buruh di lombong-lombong timah dan estet-estet getah mulai 1820-an (iaitu gelombang kedua penghijrahan) menyebabkan peningkatan permintaan terhadap akhbar-akhbar Mandarin. Mereka ini yang akhirnya dikenali sebagai "Hua Qiao" atau "Overseas Chinese" bukan

sahaja ke Tanah Melayu, tetapi juga Sabah dan Sarawak. Pada dasarnya motif penghijrahan mereka ini hanyalah bersifat sementara waktu (*sojerner orientation*), iaitu mencari kekayaan dan balik semula ke tanah air mereka. Disebabkan orientasi tinggal sementara di Tanah Melayu (sekarang Malaysia), dan ahli keluarga berada di China, maka terdapat permintaan bagi mengetahui hal-ehwal semasa yang berlaku di China. Senario ini sebenarnya yang menyebabkan isi kandungan akhbar berbahasa Mandarin cenderung berkiblat Tanah Besar China. Satu perubahan trend yang boleh dilihat menjelang penghujung kurun tersebut ialah komuniti Cina di Tanah Melayu mulai membaca akhbar yang diterbitkan orang-orang Cina sendiri.

Akhbar pertama yang diterbitkan oleh orang Cina sendiri bernama *Lat Pau* (*Le Bao*) yang dimulakan pada 10 Disember 1881 oleh See Ewe Lay, seorang peniaga Baba Cina generasi kelima di Tanah Melayu. Akhbar ini berjaya bertahan selama 52 tahun, iaitu diterbitkan sehingga Mac 1932. Nama *Lat Pau* diambil daripada perkataan “selat” (*straits*). Kebanyakan isi kandungan beritanya merupakan terjemahan (cetakan semula) daripada isi kandungan akhbar-akhbar di Hong Kong, Tanah Besar China (terutamanya *Peking Gazette*) dan terdapat juga sebahagiannya diambil daripada akhbar-akhbar Inggeris tempatan. *Lat Pau* juga disebar ke Sarawak, Siam, Saigon dan Jawa. Penerbitan seterusnya ialah akhbar *Thien Nan Shin Pao* (1885–1905) yang sebahagian besar kandungannya ialah cetakan semula kandungan akhbar-akhbar di China dan Hong Kong. Dibandingkan dengan akhbar *Lat Pau* dikatakan neutral dan bebas, akhbar *Thien Nan Shin Pao* lebih kepada menyampaikan propaganda politik, yakni nasionalisme dan reformasi rakyat di China (Cherian George 2009).

Rata-rata akhbar Mandarin pada awal permulaan tersebut bukannya didorong oleh pemerolehan keuntungan (*not profit oriented*). Pada awalnya pihak berkuasa British juga kelihatan hanya mengenakan sedikit kawalan sahaja ke atas penerbitan-penerbitan tersebut berdasarkan kandungan akhbar dan penyuntingan yang adakalanya kritikal terhadap polisi-polisi kerajaan koloni (Mohd Safar Hasim 1996). Matlamat penerbitan akhbar Mandarin pada ketika itu yang masih wujud boleh dilihat sehingga ke hari ini ialah mempromosikan seni dan budaya kumpulan etnik masing-masing (masyarakat Cina mempunyai pelbagai suku etnik yang berbeza seperti *Foochow*, *Hokkien*, *Kantonis*, *Hakka*, *Teochew* dan sebagainya dan setiap daripadanya mempunyai kebudayaan yang berbeza) secara aktif. Perkembangan infrastruktur industri persuratkhabaran sudah boleh disaksikan pada waktu itu apabila *Criterion Press* (diasaskan pada tahun 1883) yang dimiliki keluarga Lim Hua Chiam sebelum diuruskan anaknya Lim Seng Hooi (林成輝, 1872–1943) memulakan pencetakan akhbar litografi secara komersil dan turut memperkenalkan akhbar *Pinang Sin Poe* (1895).

Fasa 2: Propaganda Politik Huaqiao

Kemunculan akhbar Mandarin pada kurun ke-20 lebih ketara apabila Negeri-negeri Selat menjadi pusat aktivis politik dan pelarian disebabkan pergelutan kuasa yang semakin meruncingkan antara revolusioner dengan pergerakan reformasi (pembaharuan) di China. Pergelutan politik antara *Kuomintang* (perjuangan nasionalis) dengan reformasi membawa kepada penubuhan akhbar-akhbar di Tanah Melayu yang berat sebelah (*bias*) kepada puak masing-masing untuk meraih sokongan. Yang menariknya, masih ada sebuah akhbar yang masih wujud sehingga

hari ini di Malaysia yang ditubuhkan oleh Sun Yat Sen (孫中山) di Pulau Pinang, iaitu *Kwong Wah Yit Poh* (mula pada 20 Disember 1910) yang juga merupakan akhbar Mandarin yang tertua di Asia Tenggara. Persengketaan antara kedua-dua pihak berkesudahan dengan Revolusi 1911. Akhbar digunakan sebagai saluran propaganda untuk menyebarkan ideologi dan perjuangan masing-masing dan paling penting mengumpul dana kewangan untuk membiayai pergerakan di China. Sepanjang tahun 1911 hingga 1920 juga menyaksikan insiden-insiden kekacauan antara kumpulan Cina yang berlainan ideologi di Singapura. Kumpulan reformasi yang diketuai Kang You Wei dan Liang Qi Chao melarikan diri dari China apabila gagal dalam gerakan reformasi mereka pada tahun 1898 memiliki akhbar *Thien Nan Shin Pao* (1898-1905) di Singapura dan *Pinang Sin Poe* (檳城新報) (1895-1941) yang juga merupakan akhbar Mandarin pertama berpusat di Pulau Pinang. Akhbar *Pinang Sin Poe* telah dijual kepada *Kwong Wah Yit Poh* pada tahun 1936, tetapi penerbitannya masih diteruskan dibawah *Kwong Wah Press Ltd* sehingga 1941. Golongan yang menyokong perjuangan revolusioner (dikenali *Tongmenghui*¹⁶) diketuai oleh Sun Yat Sen mengguling kerajaan Manchu menerbitkan *Thoe Lam Jit Poh* (1904-1906) dan *Nanyang Chung Wei Pao*.

Kumpulan *Tongmenghui* menerbitkan akhbar-akhbar rasmi persatuan mereka di Asia Tenggara seperti *Nanyang Chung Wei Pao* (1906) dan *Chong Shing Yit Pao* (1907-1910) di Singapura, *Kwong Wah Yit Poh* (1908-1910) di Rangoon, Burma dan juga di Pulau Pinang pada 20 Disember 1910 oleh Dr Sun Yat Sen (孫中山). Motif *Kwong Wah Yit Poh* adalah untuk menyebarkan propaganda idea revolusi kepada *Huaqiao*. Akhbar-akhbar ini memaparkan pergolakan politik di China dan digunakan untuk meraih sokongan dalam menggulingkan Dinasti Qing. Pemaparan peluang kekayaan dan prospek masa depan *Huaqiao* di tanah jajahan British secara tidak langsung telah menyebabkan penghijrahan lebih ramai orang-orang Cina ke *Nanyang* (termasuk Malaysia dan Indonesia). Pada masa sama, *Huaqiao* begitu pemurah menghulurkan derma kerana atas prinsip penghijrahan mereka yang berorientasikan *sojourner* dan mahu akan suasana kehidupan yang lebih baik untuk saudara mara mereka di China serta suatu keadaan yang lebih kompetitif untuk memulakan kehidupan mereka apabila pulang nanti. Atas prinsip yang sama juga sokongan padu dan bantuan *Huaqiao* terhadap tanah air mereka ketika diserang Jepun. Modus operandi tabung-tabung bantuan untuk membantu golongan yang memerlukan dan mengadvokasi sesuatu masih boleh dilihat sehingga hari ini dalam akhbar-akhbar Mandarin di Malaysia. Makanya, untuk memahami masyarakat Cina di Malaysia amat penting untuk memahami model *Huaqiao* itu.

Dalam pada itu, anggota *Tongmenghui* di Tanah Melayu turut menerbitkan *Kuala Lumpur Daily* (1909-1910), *Xingzhou Chen Bao* (1909-1910), dan *Nan Qiao Ri Bao* (1910) semuanya di Kuala Lumpur. Di Singapura terdapat juga *Chong Shing Yit Pao* (1907-1910). Perang "mata pena" (melalui penulisan) antara puak reformasi dengan puak revolusioner mencapai kemuncaknya pada tahun 1907-1908 di Singapura terutama antara *Chong Shing Yit Pao* dengan *Union Times* (yang penerbitannya dimulakan oleh Teo Eng Hock tetapi akhirnya diambil alih oleh kumpulan proreformasi (lihat Teik 1988; Huen 1970; & Hock 1967) yang menyokong ideologi kumpulan reformasi. Pada pandangan Mohd Safar Hasim (1996), keterlibatan Parti Kuomintang turut menggambarkan kewujudan parti-parti politik menguasai akhbar pada ketika itu.

Ringkasnya, akhbar-akhbar pada ketika itu merayu *Huaqiao* untuk mendapatkan sokongan kewangan dan politik dengan menanam semangat nasionalisme dan patriotisme terhadap mereka. Usaha ini dipermudah dengan “perwatakan” *Huaqiao* itu sendiri yang menaruh harapan tinggi yang menginginkan kehidupan yang lebih baik apabila mereka balik nanti (malahan mereka berhijrah bergelut mencari nafkah hidup di perantauan untuk dibawa balik dan boleh memulakan kehidupan dengan keluarga yang lebih baik). Kejayaan pergerakan Revolusi 1911 di China juga menandakan berakhirnya fasa pertama sejarah akhbar Mandarin yang berorientasikan negara China. Fokus kandungan akhbar-akhbar Mandarin di Tanah Melayu selepas Revolusi 1911 mula beralih kepada komersialisme.

Fasa 3: Persuratkhabaran untuk Tujuan Komersial (1912–1940)

Selepas Revolusi 1911, khususnya sepanjang era 1920-an, menyaksikan kemunculan dua buah akhbar penting yang mewarnai industri persuratkhabaran Malaysia yang masih wujud sehingga hari ini: *Nanyang Siang Pau* dan *Sin Chew Jit Poh*. *Nanyang Siang Pau* diasaskan pada 6 September 1923 oleh seorang usahawan estet getah di Singapura yang bernama Tan Kah Kee (陈嘉庚) bertujuan mengiklankan produk perniagaan beliau setelah mendapati kosnya terlalu mahal untuk mengiklankannya di akhbar-akhbar tempatan. Pada awal permulaan penerbitan akhbar ini turut menyaksikan ia digantung selama tiga bulan oleh kerajaan kolonial British kerana penglibatan mereka dengan politik parti meskipun umumnya akhbar ini sebenarnya mewakili kepentingan pedagang Cina.

Akhbar *Sin Chew Jit Poh* pula diperkenalkan pada 15 Januari 1929 oleh dua beradik keluarga Aw,¹⁷ iaitu Aw Boon Haw (胡文虎)¹⁸ dan Aw Boon Par (*gentle leopard*) yang dipercayai juga mempunyai motif sama, iaitu mempromosikan produk “Tiger Balm” (虎標万金油) keluaran keluarga mereka. Pandangan ini sedikit berbeza jika dibandingkan dengan pernyataan daripada wakil akhbar *Sin Chew Daily* (2009) sendiri yang menyatakan tujuan utama penubuhannya adalah untuk meningkatkan kadar literasi di koloni British dan sebagai tambahan pada kekurangan dalam sistem pendidikan pada ketika itu. Pada ketika itu, akhbar tersebut sudah mempunyai koresponden mereka sendiri di Shanghai, Xiamen dan Hong Kong untuk memastikan pembaca memperoleh maklumat terkini.

Tahun 1920-an juga menandakan permulaan suatu lagi fasa baharu dalam sejarah persuratkhabaran Mandarin di Malaysia, iaitu berteraskan kepentingan ekonomi dan sosial serta pengawalseliaan akhbar yang lebih ketat. Perkembangan industri persuratkhabaran Mandarin di Malaysia pada waktu itu menyaksikan pertumbuhan akhbar-akhbar yang berorientasikan komersial bagaikan cendawan tumbuh selepas hujan. Namun terdapat juga akhbar yang bertujuan mendukung kempen anti-Jepun seperti *Jinan* (中国济南五月惨案) dan *Kwang Wah* (光华) yang diperkenalkan pada tahun 1927. Permit kedua-dua buah akhbar ini kemudiannya dibatalkan oleh kerajaan Negeri-negeri Selat. Peruntukan pelesenan mesin cetak telah diperkenalkan kerajaan kolonial di Singapura pada tahun 1920 dan Negeri-negeri Melayu Bersekutu (NNMB) pada tahun 1924 (Mohd Safar Hasim, 2002).

Terdapat juga akhbar *Yi Qun Bao* yang diterbitkan di Kuala Lumpur pada tahun 1919 yang kemudian menukar namanya kepada *Xing Yin Qun Bao* pada tahun 1935 sebelum ditutup pada tahun 1936. Akhbar lain yang pernah wujud pada masa itu ialah *Zhong Hua Shang* (1925–1935) dan *Ma Hua Ri Bao* (1937–1941)

diterbitkan di Kuala Lumpur; *Pin Hua Ri Bao* (1934), *Sing Pin Jih Pao* (1939–1986) dan *Kin Kwok Daily News* (1940), *Malayan Thung Pau*, *Shin Ming Daily News* (diasaskan oleh penulis terkemuka Hong Kong, Jin Yong) dan sebagainya yang diterbitkan di Ipoh, Perak. Kebanyakan akhbar ketika ini berpusat di bandar-bandar besar yang mempunyai komuniti Cina yang ramai seperti Pulau Pinang, Singapura dan Melaka bagi memenuhi keperluan perdagangan. Namun, kebanyakannya mempunyai jangka hayat yang singkat disebabkan faktor kekangan ekonomi penerbitan yang memerlukan kos pengeluaran dan risiko yang tinggi. Kadar literasi pada ketika itu turut mempengaruhi sirkulasi dan sambutan terhadap akhbar Mandarin.

Usaha perintis akhbar *Sin Chew Jit Poh* menerbitkan edisi Ahad pada Januari 1932 menjadikannya akhbar Mandarin pertama yang memecahkan tradisi tidak menerbitkan akhbar pada hujung minggu dan menjadi perintis dalam perkembangan industri persuratkhabaran Mandarin di Malaysia. Tempoh 1930-an juga menyaksikan sebahagian akhbar Mandarin berdepan kesulitan kewangan sehingga memaksanya gulung tikar atau bergabung dengan akhbar lain. Akhbar *Pinang Sin Poe* yang dilahirkan pada 1896, misalnya telah dibeli oleh *Kwong Wah Yit Poh* pada 1936.

Penaklukan Jepun ke atas China pada tahun 1937 pula menyaksikan akhbar Mandarin seperti *Kwong Wah Yit Poh* memulakan tabung kutipan derma untuk menentang penjajah Jepun. Sepanjang tempoh masa sama sehinggalah teretusnya Perang Dunia ke-2, berlaku juga gerakan propaganda mengharap Jepun menyerang Tanah Melayu (negara-negara di Asia Tenggara secara keseluruhannya) bagi menghalau penjajah British dengan slogan-slogan seperti “Asia Untuk Orang Asia” oleh akhbar bahasa lain di Malaysia. Pada masa yang sama, pihak Jepun sendiri melihat golongan *Huaqiao* sengaja menyukarkan rancangan mereka dengan bantuan-bantuan yang dihulurkan untuk menentang mereka dan ini mendorong mereka menyerang Malaysia (mudah runding dengan kerajaan Siam melalui negaranya untuk menyerang Tanah Melayu). Keadaan ini sedikit sebanyak menimbulkan ketegangan antara akhbar yang berlainan bahasa. Revolusi di Siam pada tahun 1932 turut mendapat liputan meluas dalam akhbar Mandarin ketika itu.

Pada 1 Mac 1936 muncul akhbar Mandarin pertama di Kota Kinabalu, Sabah (dahulunya *Jesselton, Borneo Utara*) iaitu *Overseas Chinese Daily News* (华侨日报) yang masih beroperasi sehingga kini.¹⁹ Akhbar yang lebih dikenali dengan nama singkatannya OCDN dalam kalangan pembacanya juga merupakan akhbar pertama di Sabah. Kelahiran OCDN mempunyai peranan yang sama dengan kewujudan akhbar-akhbar Mandarin di Semenanjung Malaysia dan Sarawak, iaitu memberitahu *Huaqiao* perkembangan semasa di China. Usaha daripada Khor Yoke Lim dan Ng Miew Luan (2006) merumuskan terdapat 44 buah akhbar Mandarin diterbitkan antara 1920 hingga 1945 (hampir kesemuanya kini tinggal nostalgia) di bandar-bandar utama, khususnya di Singapura dan Kuala Lumpur, diikuti dengan Pulau Pinang, Melaka, Ipoh dan Taiping, Perak.

Fasa 4: Penjajahan Jepun (1941–1945)

Penjajahan Jepun (1941–1945) dilihat sebagai zaman kegelapan untuk industri persuratkhabaran di Malaysia. Serangan tentera Jepun pada 8 Disember 1941 di Pasifik merupakan titik tolak permulaan Perang Dunia ke-2. Semua akhbar Mandarin ditutup oleh tentera Jepun yang menggantikannya dengan akhbar-

akhbar mereka sendiri sebagai platform menyebarkan propaganda. *Nanyang Siang Pau* dan *Sin Chew Jit Poh* pada awalnya digantung lalu memberhentikan operasi (meskipun *Sin Chew Jit Poh* ada berusaha menerbitkan akhbar yang sekeping kertas sahaja pada sebelah petang). Pekerja akhbar menjadi sasaran utama tentera Jepun, terutama kerana menyiarkan propaganda menentang pendudukan Jepun di Tanah Besar China sebelum itu. Pendudukan Jepun di Pulau Pinang pada tahun 1941, misalnya menyaksikan sebahagian besar pekerja akhbar *Kwong Wah Yit Poh* didera sehingga membawa maut. Dokumen-dokumen bernilai dan catatan-catatan sejarah dimusnahkan tentera Jepun. Ramai kakitangan akhbar Mandarin enggan bekerja untuk *Shonan Jit Pau* terbitan tentera Jepun. Pemerintah tentera Jepun juga mengambil alih kemudahan penerbitan akhbar-akhbar Mandarin dan memperkenalkan akhbar Mandarin mereka sendiri, iaitu *Shonan Shimbun* (1942–1945) dan *Melaka New Newspaper* (Mei–September 1942). Akhbar Mandarin seperti *Sin Chew Jit Poh* menyambung semula penerbitan mereka pada 8 September 1945 iaitu tiga minggu selepas penyerahan kalah tentera Jepun pada 15 Ogos 1945. *Kwong Wah Yit Poh* dan *Nanyang Siang Pau* turut meneruskan pencetakan mereka.

Fasa 5: Zaman Prakemerdekaan Tanah Melayu (1946–1957)

Dari tarikh penyerahan diri Jepun sehinggalah Tanah Melayu memperoleh kemerdekaan pada 31 Ogos 1957, bermula satu fasa baharu dalam sejarah persuratakhbaran Mandarin bertemakan perjuangan nasionalisme. Sentimen anti-kolonial mulai menular. Zaman prakemerdekaan Tanah Melayu ini dibayangi dengan kacau-bilau yang disebabkan insurgensi Parti Komunis Malaya (PKM) yang menjadi ujian getir pada akhbar. Hubungan yang terjalin sekian lama antara *Huaqiao* dengan China mempermudah ideologi komunisme menular dengan begitu cepat dalam kalangan masyarakat Cina dan ini ditambah dengan pahit-getir yang baru dilalui mereka sepanjang zaman pendudukan Jepun.

Pengiktirafan, kerjasama dan bantuan ketenteraan yang diberitakan oleh British sendiri kepada PKM sewaktu penjajahan Jepun untuk aktiviti gerila mereka turut menyumbang kepada cita-cita PKM untuk membentuk kerajaan komunis Tanah Melayu. Pihak berkepentingan (*stakeholders*) akhbar Mandarin yang terdiri daripada golongan kapitalisme lebih berminat dengan tawaran British dan memilih sebuah kerajaan demokrasi berbanding komunisme yang kemungkinan besar menyaksikan harta-harta mereka dimiliknegerakan jika sebuah kerajaan komunis yang terbentuk. Agenda akhbar sepanjang tempoh ini juga banyak berkisar pada pembangunan negara-bangsa dalam situasi ketegangan kaum yang menyaksikan adanya api persengketaan antara kaum yang berpunca daripada balas dendam terhadap pihak-pihak yang bersubahat menjadi tali barut menolong tentera Jepun menganiaya orang-orang Cina menimbulkan ketidaktenteraman awam. Ini semuanya menambahkan “barah” persengketaan yang menimpa masyarakat Malaysia. Era 1950-an juga menyaksikan keterlibatan para wartawan dalam politik di Malaysia. Ketua editor *Nanyang Siang Pau* misalnya menjadi calon People’s Action Party (PAP)²⁰ dan seterusnya memulakan karier politiknya dan juga dalam kerajaan.

Akhbar *Kin Kwok Daily News* (1945–1986) telah muncul sejurus selepas tamat Perang Dunia ke-2 dan disusuli sebuah lagi akhbar nasional, *China Press* yang ditubuhkan oleh Tun Henry Lee Hau Shik (李孝式) dengan penerbitan sulungnya

berjaya diedarkan ke pasaran pada 1 Februari 1946. Usaha Tun Henry Lee adalah atas sebab keinginan untuk mewakili rakyat menyiarkan berita dengan adil dan juga mengamalkan konsep demokrasi. Penduduk Cina di Tanah Melayu pada ketika itu dilihat terlibat bersama sebagai perjuangan nasionalis untuk mendapatkan kemerdekaan untuk negara ini. Menurut Heng (1988), janji kemerdekaan oleh British dan kemenangan parti komunis di China mendorong komuniti Cina terutamanya mereka yang lahir di Tanah Melayu memikirkan semula kedudukan politik mereka yang sebelum ini berkiblat ke arah Tanah Besar China kepada sudut pandangan kemasyarakatan Cina di Tanah Melayu. Perubahan ini turut mempengaruhi pencetakan akbar apabila lebih banyak ruangan mulai diperuntukkan untuk laporan isu-isu politik tempatan. Usaha daripada akhbar-akhbar Mandarin tersebut telah mencetuskan kesedaran dan keprihatinan erti penting komuniti Cina menjadi kuat dan bersatu dalam hal-hal ekonomi dan politik. Ini terutama apabila akhbar-akhbar Melayu bertali-arus memainkan sentimen anti-Cina dan anti-India menimbulkan kebimbangan komuniti Cina.²¹ Ini akhirnya membawa kepada sekumpulan komuniti Cina yang berlatar belakang pendidikan Barat di bawah kepimpinan Tan Cheng Lock menubuhkan *Malayan Chinese Association (MCA)*. Akhbar-akhbar Mandarin bersama-sama dengan akhbar-akhbar Inggeris dan India seterusnya menjadi kritikal menyuarakan kebimbangan terhadap sikap pro-Melayu pentadbiran British menyaksikan perjuangan kepentingan etnik masing-masing menjadi agenda utama semua akhbar pada tahun 1930-an dan 1940-an.

Akhbar-akhbar Mandarin bersama-sama dengan MCA telah berganding bahu untuk memperoleh restu komuniti Cina di Tanah Melayu untuk bekerjasama dengan orang-orang Melayu (yang diketuai UMNO) menuntut kemerdekaan daripada British. Tiga agenda yang paling hangat dibincangkan adalah kerakyatan, hak istimewa, dan bahasa. Ketiga-tiga perkara ini akhirnya diterima di dalam Perlembagaan Persekutuan Tanah Melayu untuk kemerdekaan Tanah Melayu pada 31 Ogos 1957. Soal bahasa termaktub dalam Perkara 152 yang menerima bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan dan jaminan pembelajaran dan pengajaran bahasa-bahasa vernakular lain. Begitu pun, perkara ini selalu disalahtafsirkan sebagai "mutlak" sehingga timbul anasir untuk menghapuskan bahasa Mandarin dan bahasa Tamil sehingga hari ini menjadi agenda paling hangat diperkatakan oleh akhbar-akhbar Mandarin. Awal sejourus selepas kemerdekaan Tanah Melayu (Semenanjung Malaysia) pada 31 Ogos 1957 menyaksikan kesinambungan dasar media kerajaan penjajah British untuk menentang komunisme dan gerakan kiri oleh kerajaan Malaya yang pro-Barat.

Di Sarawak, *United Daily News* (联合日报) merupakan akhbar harian berbahasa Mandarin yang dilancarkan pada 1 Oktober 1945 di bawah milikan *United Borneo Press Sdn. Bhd.* Perkembangan di Sabah pula menyaksikan pada tahun 1949, Tan Sri Yeh Pao Tzu (丹斯里业保滋) mengambil alih akhbar *Overseas Chinese Daily News* dan bertindak sebagai penerbit merangkap ketua editor. Beliau merupakan graduan jurusan kewartawanan di Universiti Fu Tan, China. Beliau meninggal dunia pada tahun 1987 dan akhbar tersebut diambil oleh isteri beliau sebagai pengerusi dan anak lelaki beliau, Clement Yeh menjadi penerbit. Akhbar tersebut kini diletakkan di bawah milik Sabah Publishing House Sdn. Bhd. Akhbar *Nanyang Siang Pau* dan *Sin Chew Jit Poh* (bergabung dengan *Union Times*) meneruskan operasi mereka semula di Singapura dengan kedudukan yang lebih kuat.

Fasa 6: Tempoh ke Arah Pembentukan Malaysia (1958–1963)

Dari tarikh sejeurus selepas kemerdekaan Tanah Melayu sehingga pembentukan Malaysia pada 16 September 1963 merupakan satu lagi babak baharu dalam sejarah industri persuratkhabaran Mandarin di Malaysia. Isu-isu perpaduan mendapat liputan meluas pada ketika itu tetapi merujuk kepada perpaduan sesama etnik dan bukannya perpaduan negara bangsa. Peristiwa Konfrontasi Malaysia-Indonesia (1962-1966) turut mendapat perhatian akhbar-akhbar Mandarin khususnya dasar negara bangsa Indonesia yang dilihat akan menghapuskan identiti dan kebudayaan masyarakat Cina. Sebagai misalannya, inti pati Pancasila yang diperkenalkan Soekarno dan langkah mengindonesiakan nama-nama Cina *Huaqiao* dalam Order Baharu di bawah pemerintahan Suharto sebenarnya cukup membimbangkan masyarakat Cina yang mementingkan adat budaya (seperti perpatah “biar mati anak, jangan mati adat”). Ini merupakan tambahan kepada kegusaran menghadapi penularan ideologi komunisme di Malaysia yang ditentang hebat terutamanya oleh golongan saudagar-saudagar kaya yang bimbang harta yang dikumpulkan hasil titik peluh mereka akan dimiliknegerakan di bawah kerajaan komunis. Pendek kata, agenda perjuangan akhbar Mandarin ini berfokus pada dasar dan polisi kerajaan terutamanya yang berhubung dengan soal-soal bahasa dan budaya Tionghua.

Tahun 1960 menyaksikan dua buah akhbar berbahasa Mandarin diperkenalkan, iaitu *Api Siang Pao* di Kota Kinabalu dan *Sandakan Jih Pao* (kini sudah berhenti beroperasi) di Sandakan. Ini sekali gus juga bermaksud memecahkan monopoli pasaran pembaca masyarakat Tionghua di Sabah yang sebelum ini dikuasai sepenuhnya oleh *OCDN*. Awal 1961 menyaksikan keterlibatan politik mengubah mediaskap di Sabah apabila Tunku Abdul Rahman membuat cadangan Singapura, Sarawak, Brunei dan Borneo Utara (kini Sabah) bersama-sama membentuk persekutuan Malaysia. Dua buah akhbar berbahasa Mandarin atas inisiatif masyarakat Cina yang menentang gagasan tersebut turut diperkenalkan pada tahun yang sama, iaitu *Kinabalu Daily News* di Sandakan dan *Tawau Jih Pao* di Tawau. Sepanjang tempoh tersebut turut menyaksikan kemunculan beberapa buah akhbar Mandarin, Inggeris, Melayu dan Tamil yang baharu, tetapi rata-rata bertahan hanya beberapa bulan mahupun tahun. Sambil itu, menyedari kepentingan Kuala Lumpur sebagai ibu negeri baharu, beberapa buah akhbar telah mengambil langkah proaktif memperluaskan perniagaan mereka dengan membuka cawangan baharu mereka di situ. Misalnya, *Nanyang Siang Pau* mula menerbitkan edisi Kuala Lumpur pada tahun 1962 dan diikuti *Sin Chew Jit Poh* pada tahun 1966.

Fasa 7: Era Penstrukturan Semula Sistem Media di Malaysia (1964–1987)

Akhbar-akhbar Mandarin yang banyak beribu pejabat di Singapura menyebelahi Lee Kuan Yew yang mencabar “hak istimewa” untuk Melayu di bawah slogan “*Malaysian Malaysia*”. Ketegangan hubungan etnik dan politik tersebut tidak reda meskipun Singapura keluar daripada Malaysia untuk menjadi sebuah republik pada tahun 1965. Implikasi paling besar pembebasan tersebut adalah pada akhbar-akhbar yang berpusat di Singapura seperti *The Straits Times*, *Berita Harian*, *Sin Chew Jit Poh* dan *Nanyang Siang Pau* apabila terpaksa sama ada melakukan penempatan semula (*relocation*), dijual kepada warganegara Malaysia mahupun menubuhkan syarikat-syarikat baharu untuk menerbitkan edisi Malaysia. Mereka juga dipaksa memperoleh kebenaran untuk mengedarkan penerbitan di Malaysia (malahan

sebahagian klausa-klausa dalam akta-akta yang berkaitan komunikasi di Malaysia pada hari ini masih ada menyebut perkataan Singapura).

Di Sarawak juga menyaksikan kemunculan *International Times* (国际时报)²² pada 1 Oktober 1966 yang hanya boleh diperolehi di negeri Bumi Kenyalang tersebut sahaja. Terdapat tanda-tanda media bergegas (*media rush*) untuk menerbitkan akhbar-akhbar di Borneo Utara apabila Perdana Menteri Tanah Melayu pada ketika itu Tunku Abdul Rahman mengusulkan cadangan penggabungan Singapura, Sarawak, Brunei dan Borneo Utara (kini Sabah) untuk membentuk persekutuan Malaysia.²² Akhbar bahasa Mandarin *Merdeka News* telah memulakan penerbitannya pada tahun 1968 di Sandakan, Sabah. Sebuah lagi akhbar Mandarin yang berpusat di Sandakan adalah *Merdeka News. Merdeka Daily News* (独立时报) yang juga dikenali sebagai *Berita Harian Merdeka* yang hanya diterbitkan di Sandakan, Sabah sahaja telah ditubuhkan pada 1 Disember 1968 oleh Syarikat Berita Harian Merdeka Sdn Bhd tetapi dimiliki oleh Syarikat Teck Heng Loong Bersaudara Sdn Bhd.

Sepanjang tempoh lewat 1960-an turut dilihat sebagai waktu kemuncak golongan sosialis atau berhaluan kiri. Akhbar *Kwong Wah Yit Poh* yang pro-kerajaan yang menghadapi persaingan daripada golongan pro-kiri (“现代日报”) serta *Sin Pin Jit Poh* (星檳日报) menyebabkannya terjejas teruk berikutan pembacanya yang merosot mendadak. Klimaks ketegangan menyaksikan penerbitan akhbar *China Press* digantung selama satu bulan selepas susulan insiden rusuhan kaum pada 13 Mei 1969 yang mana akhbar-akhbar telah dituduh membakar semangat perkauman yang mencetuskan sengketa perkauman tersebut (melaporkan berita mengenai keputusan mahkamah yang berlaku pada 13 Mei 1969).

Akhbar-akhbar dari bahasa berbeza masing-masing mempunyai versi sendiri dan kedudukan sendiri berkenaan rusuhan tersebut. Kerajaan telah menggantung semua penerbitan akhbar untuk dua hari pada 16 Mei 1963 sebagai usaha untuk mengekalkan ketenteraman awam. Tragedi hitam tersebut telah membawa kepada penggubalan akta berkaitan penyiaran berita seperti akta hasutan ditambah satu lagi kecenderungan hasutan, iaitu mengenai kerakyatan, Perkara 152 (Bahasa Melayu sebagai kebangsaan), Perkara 153 (keistimewaan Melayu dan Bumiputera), Perkara 182 (Kedaulatan Raja-Raja). yang lebih ketat untuk mengawal pelaporan berita yang boleh menimbulkan sengketa perkauman dan pengharaman beberapa penerbitan diimport dengan matlamat menjaga ketenteraman awam, menggalakkan keharmonian kaum, dan mewujudkan suasana yang kondusif untuk pembangunan ekonomi yang lebih saksama. Bahasa menghasut (*sedition and incendiary*) yang digunakan atas dasar kebebasan bersuara tanpa ada sebarang status yang bertindak mengawal selia membawa kepada pengenalan Akta Hasutan 1948 (Akta 15) telah digubal untuk memperluaskan definisi “kecenderungan menghasut” dan paling digeruni ialah Akta Keselamatan Dalam Negeri 1960 (Akta 82) yang lebih dikenali dengan panggilan ISA. Langkah ini dilihat sebagai usaha mengawal selia untuk memantapkan lagi pengurusan industri komunikasi secara amnya.

Era 1970-an menyaksikan penstrukturan semula secara agresif di dalam industri persuratkhabaran di Malaysia. Bukan sahaja akhbar-akhbar Mandarin tetapi akhbar-akhbar berbahasa Melayu dan Inggeris. Suasana haru-biru kancah politik sebelum itu yang makin tenteram memberikan ruang yang lebih luas untuk kerajaan memerintah melihat dengan lebih mendalam hal-hal berkenaan dengan akhbar yang mempunyai kuasa yang digeruni (sesetengah pihak memanggilnya *The Fourth*

Estate). Majlis Perundingan Negara (*National Consultative Council*) yang ditubuhkan pada Januari 1970 untuk menangani isu-isu yang mencetuskan Tragedi 13 Mei 1969 telah meluluskan perundangan membataskan perbincangan awam isu-isu sensitif seperti kedaulatan Sultan, keistimewaan orang-orang Melayu, kewarganegaraan dan Bahasa Melayu sebagai bahasa rasmi negara. Perbincangan isu-isu tersebut akan dianggap mencabar Perlembagaan Persekutuan telah memberikan kesan langsung terhadap kebebasan akhbar di Malaysia. Penggubalan Akta Mesin Cetak dan Penerbitan 1948 (Pindaan 1974) mensyaratkan majoriti hak milik akhbar mesti dipegang oleh warganegara Malaysia. Disebabkan pada ketika itu tidak ramai yang berkemampuan membeli akhbar-akhbar tersebut daripada warga asing terutamanya orang-orang British dan Singapura, ini telah memberi kesempatan kepada parti-parti pemerintah menguasai akhbar. Umumnya, akhbar-akhbar Mandarin sukar dilihat berkompromi dengan kerajaan dalam soal-soal pendidikan dan legasi budaya masyarakat Cina. Begitu juga senarionya di Singapura sehinggakan misalannya empat editor utama di *Nanyang Siang Pau* Singapura telah dipenjarakan di bawah ISA pada 2 Mei 1971.

Antara tahun 1971 hingga 1974, rata-rata akhbar Mandarin menghadapi kemerosotan pembaca. Masalah kewangan akhbar *Kwong Wah Jit Poh* menyaksikan tokoh-tokoh korporat seperti Tan Sri Dato' Loh Boon Siew (骆文秀) (mendiang turut dikenali sebagai "Mr. Honda") serta Loo Leong San (卢良山) dan MD (周明道) menyertai akhbar tersebut untuk menghulurkan bantuan kewangan. Perubahan ini turut menyaksikan pembaharuan yang sekali gus mempengaruhi kandungan akhbar *Kwong Wah Jit Poh* misalannya apabila Boon Siew melantik pemimpin-pemimpin komuniti Cina menyertai akhbar tersebut sebagai ahli-ahli lembaga pengarah. Pengurusan Boon Siew pada tahun 1974 turut mengesan polemik pengurusan akhbar berlainan bahasa secara bersama, iaitu dengan *The Star* yang berbahasa Inggeris mendorong beliau mengasingkannya.

Perubahan-perubahan tangan pemilikan akhbar menyaksikan Permodalan Nasional (Pernas)²⁴ iaitu firma pelaburan milik kerajaan telah memperoleh sekitar 30 peratus saham *Nanyang Press* pada tahun 1974 apabila ia menjadi syarikat awam (*public company*)²⁵. Tahun 1976 juga menyaksikan Tan Koon Swan²⁶ mengambil alih *Shin Min Daily News*. Parti komponen kedua terbesar dalam BN, MCA pada tahun 1979 telah membeli majoriti (67.35 peratus) kepentingan dalam *Star Publications* yang menerbitkan tabloid harian *The Star* dan seterusnya akhbar Mandarin, *Malayan Tung Pao* yang kemudiannya dinamakan semula sebagai *Tong Bao* pada tahun 1981. Peraturan baharu pemilikan akhbar di Malaysia menyebabkan keluarga Aw (pengarah eksekutif, Aw May Yat, iaitu cucu Aw Boon Haw) menjual *Sin Chew Jit Poh* di Kuala Lumpur kepada Dato' Lim Kheng Kim seorang jutawan hartanah dari Pulau Pinang pada 2 Ogos 1982.

Sebuah lagi akhbar harian berbahasa Mandarin yang boleh dijumpai di Kota Kinabalu, Sabah adalah *Asia Times* yang mula beroperasi pada tahun 1976. Dalam suasana kusut tersebut, *Asia Times* (亚洲时报) merupakan akhbar harian bahasa Mandarin telah dilancarkan di Sabah 7 Ogos 1976 bawah pemilikan Asia Times Sdn. Bhd. Kini, pengerusi bagi *Asia Times* ialah Tiong Tan Hua. Menariknya pasal akhbar ini adalah *Asian Times* mempunyai satu edisi ringkas untuk akhbar *Nanyang Siang Pau*. Dalam konteks akhbar Mandarin di Sabah juga boleh menyaksikan *Morning Post* (早报) ini merupakan akhbar harian yang hanya di Tawau, Sabah

lahir pada tahun 1981. Ia diterbitkan oleh HER Publications Sdn Bhd dan dimiliki oleh Aworna Sdn Bhd.

Dasar liberalisasi pada tahun 1980-an seharusnya membantu kepada pertumbuhan industri persuratkhabaran di Malaysia tetapi hakikatnya menyaksikan saat-saat paling hitam dalam catatan industri persuratkhabaran Mandarin di Malaysia. Ia bagaikan jatuh dihimpit tangga dengan kemelesetan (resesi) ekonomi, konflik perkauman dan penindasan media (*media repression*). Akhbar *Sin Pin Jit Pao* (*Sin Ping Daily*) dijual kepada Dato' Lim Kheng Kim dari Pulau Pinang pada tahun 1982 susulan arahan daripada kerajaan yang menegah (menghalang) warga asing mengawal (melalui pemilikan) akhbar di Malaysia. Sekolah Han Chiang²⁷ di Pulau Pinang merupakan sekolah pertama memperkenalkan sekolah kewartawanan untuk melahirkan wartawan-wartawan yang diperlukan oleh akhbar-akhbar Mandarin.

Ekonomi Malaysia terjejas teruk oleh resesi global menyaksikan harga komoditi jatuh paling rendah dan kemerosotan pelaburan swasta menyebabkan kesempitan hidup rakyat terutama memuncak pada tahun 1985. *China Press* yang dimiliki keluarga Alex Lee terpaksa diberhentikan penerbitan apabila sirkulasi jualannya jatuh ke bawah 10,000 naskah pada November 1985. Begitu pun, *China Press* pada 25 Julai 1986, *China Press* telah berjaya diterbitkan semula dengan muka surat yang berwarna atas sokongan ekonomi oleh Zhou Bao Zheng (周宝振), yang merupakan seorang penerbit bahasa Mandarin di Malaysia. Ini telah mendorong akhbar bercetak yang lain untuk mengikutinya gaya akhbar ini dengan mencetakkan muka surat akhbar yang berwarna. Mengenal pasti erti penting kelestarian (*sustainability*) akhbar Mandarin, pada tahun 1985 *Sin Chew Jit Poh* menjadi akhbar pertama yang menubuhkan pasukan kadet wartawan untuk melatih pelapis-pelapis wartawan dan editor akan datang.

Keseluruhannya lebih 600 pekerja akhbar-akhbar Mandarin kehilangan kerja pada tahun 1985. Semua akhbar Mandarin kecuali *Nanyang Siang Pau* dan *Kwong Wah Yit Pao* mengalami kerugian (*The Star* 29 Oktober 1986; *Far Eastern Economic Review*, "Unlike its heydays in the sixties and seventies" 11 November 1983). Tahun 1985 juga menyaksikan akhbar ketiga terbesar di Malaysia, *Shin Min Daily News* (Sdn Bhd.) milik mantan presiden MCA, Tan Koon Swan dijual kepada *The New Straits Times* (NSTP). Tahun berikutnya menyaksikan *China Press* diambil alih oleh *Life Publishers*²⁸ sayap majalah *Nanyang Press*. Aset akhbar tempatan *Kin Kwok Daily* dari Ipoh yang dimiliki Koperasi Belia Bersatu (KOSATU) telah dibekukan dan seterusnya ditutup pada tahun sama (1986) akibat daripada kerugian dan salah urus (*mismanagement*). Seterusnya akhbar *Sin Ping Jit Pao* (yang ditubuhkan pada 15 Januari 1939 juga merupakan sebuah lagi akhbar yang ditubuhkan oleh keluarga Aw Boon Haw dan Aw Boon Par) yang berpusat di Pulau Pinang malangnya terpaksa diberhentikan penerbitannya pada 29 September 1986 apabila diambil alih oleh Maybank Pulau Pinang disebabkan hutang terkumpul oleh pemiliknya, Dato' Lim Kheng Kim seorang pemaju hartanah. Namun demikian, akhbar tersebut kemudiannya diikat jamin oleh sebuah syarikat lain, Kemayan Oil Palm dan berjaya meneruskan operasinya pada Disember 1987 oleh bekas pekerja akhbar tersebut selepas mendapat semula permit penerbitan atas bantuan Dato' Seri Dr. Lim Keng Yaik (林敬益) (*kini Tun*) dengan nama baharu *Guang Ming Daily*. Pada 8 November 1986, *Mun Sang Poh* (民生报)²⁹ sebuah akhbar dwimingguan turut diterbitkan di Semenanjung Malaysia dan Timur Malaysia oleh Mun Sang Media Group.

Ketegangan etnik mencapai kemuncaknya pada tahun 1987 apabila Menteri Pelajaran,³⁰ Datuk Seri Anwar Ibrahim (Menteri Pelajaran Malaysia: 1986-1990) pada ketika itu mengumumkan perlantikan cikgu bukan Cina yang tidak boleh berbahasa Mandarin sebagai guru besar dan penolong kanan di Sekolah Jenis Kebangsaan Cina (SJKC) menimbulkan ketidakpuasan masyarakat Cina. Tindakan tersebut dilihat sebagai usaha menggunakan langkah pentadbiran kerajaan untuk mengawal dan merubah peribadi sekolah-sekolah vernakular Cina. Memandangkan pendidikan merupakan pengantara legasi kebudayaan dan identiti masyarakat Cina, akhbar-akhbar Mandarin memaparkan perjuangan komuniti Cina mempertahankan pendidikan dan kebudayaan mereka sambil membantah ketidakperhatian Menteri Pelajaran tersebut yang dianggap bermotif menghapuskan SJKC. Akhbar Mandarin pada ketika itu turut memperjuangkan beberapa isu lain seperti desakan untuk menubuhkan Universiti Merdeka bagi mengatasi masalah peluang pendidikan tinggi yang terbatas dan diselesaikan pada tahun 1990-an apabila kerajaan membenarkan pembukaan lebih banyak institusi Pengajian Tinggi Swasta (IPTS) sekali gus menyelesaikan masalah ini, bantahan rancangan kerajaan negeri Melaka membangunkan kawasan perkuburan Cina di Bukit China, dan sebagainya.

Perbalahan dalaman parti politik, krisis ekonomi dan konflik perkauman mendorong kerajaan memperketat kawalan ke atas media. Akta Mesin Cetak 1984 (Akta 301) telah diluluskan hasil gabungan Akta Mesin Cetak 1948 dengan Akta Kawalan Penerbitan Diimport 1958 yang dimansuhkan untuk membolehkan Kementerian Dalam Negeri (KDN) mengawal selia penggunaan mesin cetak dan pencetakan, pengimportan, penghasilan, penghasilan semula, penerbitan dan pendedaran hasil penerbitan (Mohd Safar Hasim 2002). Akta sama dipinda sekali lagi pada tahun 1987 dengan memasukkan beberapa unsur baharu seperti unsur “berita tidak benar” dan tidak membenarkan sebarang semakan kehakiman keputusan KDN menggantung dan membatalkan permit penerbitan. Akta Rahsia Rasmi 1972 (Akta 88) turut dipinda pada tahun 1986 untuk mengehadkan penyebaran dokumen-dokumen kerajaan kepada orang awam. Rentetan campur tangan bertali arus kerajaan ke atas akhbar melalui penggubalan statut memperlihatkan seolah-olah Badan Eksekutif kerajaan yang mentadbir akhbar-akhbar di Malaysia. Di Singapura menyaksikan *Sin Chew Daily* dan *Nanyang Siang Pau* bergabung menjadi *Nanyang Sin Chew Lian He Zao Bao* (edisi pagi) dan *Nanyang Sin Chew Lian He Wan Bao* (edisi petang) pada tahun 1983. Nama-nama tersebut kemudiannya ditukar lagi menjadi *Lianhe Zao Bao* dan *Lianhe Wan Bao*.

Fasa 8: Era Pemulihan Ekonomi Persuratkhabaran Mandarin di Malaysia (1988–1996)

Ops Lalang pada 27 Oktober 1987 telah menyebabkan permit penerbitan akhbar *Sin Chew Jit Poh* bersama-sama dengan akhbar *The Star* dan *Wantan* digantung atas penglibatan mereka membantu melaporkan pertikaian isu-isu komuniti Cina yang dilihat etnik lain sebagai mewujudkan ketegangan kaum. Walau bagaimanapun, bala-bala yang menimpa akhbar-akhbar Mandarin pada separuh penggal kedua 1980-an itu tidak boleh dipertanggungjawabkan sepenuhnya pada *Ops Lalang* kerana keseluruhan ekonomi melibatkan semua sektor di Malaysia dihimpit teruk oleh krisis ekonomi dunia tahun 1986 dan 1987. Akhbar *Sin Chew Jit Poh* mulai dilanda masalah apabila pemiliknya Dato’ Lim memindahkan sebahagian besar kewangan

firma akhbar tersebut untuk menyelamatkan syarikat hartanahnya. Akhbar *Sin Chew Jit Poh* sebulan sebelum *Ops Lalang*, iaitu pada 1 September 1987 telah dibekukan oleh UMF Merchant Bank atas sebab hutang pemilikinya Dato' Lim. Pada Mac 1988, akhbar tersebut dijual kepada syarikat *Pemandangan Sinar* (kini *Sin Chew Media Coporation*) milik Tan Sri Tiong Hiew King (张晓卿), seorang taikun dari Sibu, Sarawak dan berjaya meneruskan semula penerbitannya pada 8 April 1988. Bukan itu sahaja, mulai 13 Jun 1988 akhbar tersebut telah memulakan pencetakan berwarna sepenuhnya dengan sokongan pemilik baharu. Usaha pemulihan ini dihambat dengan kejadian kebakaran ibu pejabatnya di Petaling Jaya pada 27 Januari 1989 telah menjilat pejabat pentadbiran dan perpustakaan mereka. Pada pandangan Mustafa K. Anuar (2000), pengantungan akhbar-akhbar tersebut merupakan rezeki kepada media alternatif seperti *Harakah* dan *Roket*³¹ yang masing-masing diterbitkan oleh Parti Islam SeMalaysia (PAS) dan Democratic Action Party (DAP) di samping majalah *Aliran*. Pada Disember 1988 turut menyaksikan NSTP Bhd. memiliki *Shin Min Daily* setelah memperoleh majoriti sahamnya tetapi malangnya akhbar ini terpaksa dihentikan operasinya pada tahun 1994 kerana tidak mendapat sokongan masyarakat Cina yang melihatnya cenderung ke arah UMNO.

Memasuki era 1990-an merupakan era kegemilangan yang menyaksikan paling banyak perkembangan dalam akhbar-akhbar Mandarin. Sambutan hangat terhadap *China Press* untuk dua tahun berturut-turut mendorong mereka memulakan edisi malam pada 19 Mei 1990. Akhbar ini bermatlamat "kejadian hari ini, diketahui pada malam hari tersebut" ("今日事, 今晚知"). Demi mempercepat percetakan akhbar, *China Press* telah mendirikan cawangan-cawangan kilang di seluruh Semenanjung Malaysia seperti di Kuala Lumpur, di Ipoh, Perak (Mei 1994), di Johor (April 1996) dan di Pulau Pinang (September 2000). Kejayaan-kejayaan ini masih tidak setanding akhbar *Sin Chew Jit Poh* yang membuka lebih banyak cawangan, memulakan penggunaan komputer di bilik editorial dan bahagian pengeluaran dalam penerbitan akhbar mereka mulai 14 September 1990, dan lebih menarik adalah demi memartabatkan kebudayaan masyarakat Cina, mereka telah memulakan 1st Floral Trail (Hua Zong) Literature Awards pada 1994 pada hari ke-7 perayaan Tahun Baharu Cina pada 1994, memperkenalkan "Newspaper In Education Programme (NIE)" sebagai mempromosi minat membaca pada September 1994 dan banyak lagi.

Begitu pun, zaman keagungan 1990-an tidak bermakna tiada perubahan pemilikan akhbar Mandarin. *Nanyang Press* yang menerbitkan *Nanyang Siang Pau* telah diambil alih oleh sayap pelaburan MCA, *Huaren Holdings* (yang turut memiliki *The Star*) dan kemudian diambil alih oleh taikun Quek Leng Chan dari *Hume Industries* pada tahun 1991. Beliau (Quek) seterusnya melalui pertukaran saham membenarkan *Fleet Holding*³² memiliki kawalan secara tidak langsung ke atas *Nanyang Press*. Keadaan tersebut menjadikan *Fleet Holding* yang di bawah kawalan Datuk Seri Anwar Ibrahim (Menteri Kewangan 1990-1998; Timbalan Perdana Menteri 1993-1998) pada ketika itu memiliki akhbar Melayu dan Mandarin yang paling laris *Berita Harian* dan *Nanyang Siang Pau*, dan akhbar Inggeris kedua tertinggi, *The New Straits Times*.

Akhbar *Guang Ming Daily*³³ yang baharu dihidupkan semula pada tahun 1987 yang dahulunya dikenali sebagai *Sin Pin Jit Pao* telah dijual kepada *Pemandangan Sinar* (kini *Sin Chew Media Corporation*) milik taikun kayu balak Sarawak, Tan Sri Tiong Hiew King pada tahun 1992. *Tong Bao* yang dibeli *Huaren Holdings* pada

tahun 1982 telah dijual kepada syarikat bernama *Stock Trade* pada tahun 1992 selepas mengalami kerugian mencecah RM30 juta (*The Star* 8 Julai 1992) dan seterusnya ditutup pada tahun 1994. Pada tahun 1993, Nanyang Press (Quek melalui *Nanyang Press*) telah mengambil alih pentadbiran akhbar China Press di bawah Nanyang Press Holding Bhd.

Pada pendapat Mustafa (2000), akhbar-akhbar arus perdana di Malaysia secara umumnya yang termasuk *Nanyang Siang Pau* dan *Sin Chew Jit Poh* (selain *New Straits Times*, *The Star* dan *Berita Harian*) telah menjalani perubahan kosmetik semenjak 1991 dalam usaha mereka menarik dan mengekalkan pembaca dalam cara kurang kontroversi dengan keinginan mereka menukar format, menggunakan lebih banyak warna-warni dalam muka surat mereka, mewujudkan seksyen-seksyen berlainan untuk mempermudah pembacaan, dan memberikan penekanan yang lebih tinggi terhadap hal-hal perniagaan, pasaran saham, pendidikan tinggi, fesyen, dan komputer dan teknologi maklumat. Pada hakikatnya kita tidak boleh mengetepikan kebangkitan media baharu, iaitu Internet dan penekanan daripada kerajaan terhadap penggunaan teknologi maklumat dan komunikasi di Malaysia pada 1990-an merupakan faktor pemangkin di sebalik semua perubahan-perubahan tersebut. *Sin Chew Jit Poh* menjadi akhbar kedua di Asia Tenggara yang memiliki akhbar versi online apabila melancarkan portal berita atas taliannya pada 18 Oktober 1995. Pada tahun yang sama (1995) juga menyaksikan Tan Sri Tiong mengambil alih *Ming Pao* di Hong Kong.

Melihat potensi pasaran yang terdapat di Sabah, akhbar yang berpusat di Sarawak, iaitu *See Hua Daily News* (diikuti *The Borneo Post* yang dimiliki pemilik sama setahun kemudian) telah meluaskan operasi mereka menembusi Sabah. Kandungan akhbar-akhbar ini untuk pasaran di Sabah dan Sarawak adalah berbeza sama sekali setiap hari meskipun namanya sama.

Fasa 9: Mediaskap Baharu—Persejagatan Akhbar

Liputan meluas pembaharuan-pembaharuan positif yang dilaksanakan oleh kerajaan yang membawa faedah kepada komuniti Cina telah menyumbang kepada kemenangan bergaya BN dalam pilihan raya umum pada tahun 1995 dan 1999. Pengundi-pengundi Cina dikatakan menyelamatkan BN pada tahun 1999 yang mana menyaksikan undi Melayu telah berpecah dua ekoran gerakan reformasi oleh mantan Timbalan Perdana Menteri, Datuk Seri Anwar Ibrahim (dipecat pada 2 September 1998). Perubahan landskap politik di Malaysia tersebut ditambah dengan krisis ekonomi Asia 1997 sekali lagi mempengaruhi pemilikan media apabila MCA mengumumkan pengambilan (pemerolehan) *Nanyang Press* pada tahun 2001 daripada Quek Leng Chan. Langkah ini ditentang luas oleh komuniti Cina berikutan kebimbangan parti politik akan membataskan kebebasan akhbar-akhbar Mandarin melaporkan hal-hal politik. Selain suara-suara individu perseorangan, sebanyak 14 buah persatuan menyeru MCA membatalkan hasrat tersebut. *Sin Chew Daily* turut tempias kena kritik dalam pengambilalihan tersebut apabila berdiam diri. Sekumpulan daripada wartawan *Nanyang Siang Pao* bertindak keluar daripada akhbar tersebut dan menubuhkan *Oriental Daily News* pula dirasmikan pada Tahun Baharu Cina (Januari) 2003³⁴ dengan bantuan Datuk Lau Hui Kang (刘会幹) yang memiliki Kumpulan KTS, sebuah syarikat pembalakan yang berpusat di Sarawak. Datuk Lau merupakan pesaing utama kepada Tan Sri Tiong di Sarawak (dua-dua

merupakan fochaw di Sibiu, Sarawak yang terlibat dengan industri pembalakan). Seseorang pihak berpendapat Datuk Lau membantu menubuhkan *Oriental Daily News* atas sebab keegoan ingin melawan akhbar-akhbar yang dimiliki oleh Tan Sri Tiong dan bukannya didorong oleh faktor ekonomi. Akhbar Mandarin yang terbesar dengan jualan terbaik berdasarkan statistik *Audit Bureau of Circulation* (ABC) di Sabah dan Sarawak, iaitu *See Hua Daily News* juga dimiliki Kumpulan KTS. Akhbar tersebut diedarkan di negara Brunei, Sabah dan Sarawak.

Begitu pun yang betul-betul merubah mediaskap di Malaysia adalah susulan kehadiran akhbar *online* bermula pada suku terakhir 1990-an bermula *Malaysiakini.com* sekali gus telah menandakan suatu era baharu dalam industri persuratkhabaran di Malaysia. Kemunculan portal-portal berita *online* selepas itu bagaikan cendawan tumbuh selepas hujan telah menyediakan pelbagai alternatif kepada rakyat Malaysia untuk mengakses berita yang mereka kehendaki. Keadaan ini turut merubah konteks persaingan di dalam industri persuratkhabaran Cina di Malaysia. Populariti portal-portal berita *online* tersebut meningkat mendadak terutama di kalangan warga Malaysia yang menginginkan saluran alternatif maklumat dan sudut pandangan. Perkembangan teknologi dan penularan fenomena globalisasi turut mendesak akhbar-akhbar Mandarin menerbitkan versi *online* mereka seperti *Sin Chew Jit Poh* (merupakan akhbar *online* yang pertama pada tahun 1995), *Nanyang Siang Pau*, *Guang Ming Daily*, *Oriental Daily News*, *Kwong Wah Yit Poh*, *China Press*, *Overseas Chinese Daily News*, *Asia Times* dan *United Daily News*. Kesemua akhbar yang memulakan operasi mereka secara konvensional ini yang ditemui rata-rata menyatakan ia hanyalah sebagai suatu “pelengkap” (*complement*) sahaja yang boleh diakses secara percuma tanpa dicaj bayaran dan bukan bermotifkan keuntungan.

Kemunculan portal-portal berita *online* mempercepatkan lagi proses penyebaran maklumat dengan lebih cepat dan mencakupi konteks yang lebih luas. Kecenderungan tersebut meskipun masih baharu (*fledgling*) di Malaysia, membayangkan apa yang sedang berlaku dalam industri akhbar seluruh dunia dan menimbulkan pelbagai persoalan mengenai kepentingan global. Di samping menyediakan berita peristiwa semasa, aplikasi yang menyimpang data-data dan berita lama dalam laman arkib seperti *emedia* (www.emedia.com.my) membantu memudahkan penggunaannya mengakses kepada maklumat. Bersesuaian dengan perkembangan zaman teknologi ini, *China Press* telah melancarkan laman webnya pada 16 April 2000 supaya dapat menarik minat lebih ramai pembaca. Akhbar *Guang Ming Daily* (edisi petang) di bawah Sin Chew Media Corporation telah digantung penerbitan selama dua minggu oleh KDN mulai 14 Februari 2006.

Dominasi pemilikan akhbar-akhbar menyaksikan pada 29 Januari 2007 pengumuman pergabungan tiga kumpulan penerbit bahasa Mandarin yang terbesar telah dibuat, iaitu Sin Chew Media Corporation Berhad, Hong Kong Ming Pao Enterprise Corporation Ltd (Ming Pao), dan Nanyang Press Holdings. Penggabungan ketiga-tiga kumpulan ini bertujuan mewujudkan satu konglomerat media bahasa Cina sejagat dan muncul sebagai salah satu manifesto media cetak bahasa Cina yang paling besar. Penggabungan ini merupakan langkah yang besar untuk Tan Sri Datuk Tiong untuk mencapai visi beliau iaitu membawa kumpulan media bahasa Cina beliau dari tempatan ke seluruh dunia dan dari cetak ke multimedia. Buat masa ini terdapat lagi beberapa buah akhbar-akhbar lain yang diletakkan di bawah *Sin Chew Jit Poh*, iaitu *Guang Ming Daily*, *Ya Zhou Yan* (亞洲

眼), *Xue Hai* (學海), *Xing Xing* (星星), *Happy Sunday* (快乐星期天) dan juga *Xiao Xing Xing* (小星星). Pada 29 Januari 2007, Sin Chew Media Corporation telah bekerjasama dan bergabung dengan Nanyang Press Holdings Bhd. dan juga syarikat akhbar dari Hong Kong dengan gelaran nama baharu, iaitu dikenali sebagai “Shi Hua Mei Ti” (世花媒体). Ini akhirnya membawa kepada 30 April 2008, penggabungan ketiga-tiga kumpulan akhbar diketuai kepada pembentukan Media Chinese International Limited. Ia menjadi senarai dua yang pertama di Malaysia dan juga pertukaran saham Hong Kong.

KESIMPULAN

Penelusuran sejarah industri persuratkhabaran ini sedikit-sebanyak membongkar realiti kelangsungan (*survival*) akhbar-akhbar Mandarin di Malaysia. Hampir semua akhbar pernah berdepan rintangan (*setback*) dan melalui pemulihan (*comeback*) yang berliku-liku. Ini sekali gus menolak persepsi negatif oleh pihak tertentu yang cuba memonopoli akhbar-akhbar Mandarin di Malaysia. Sorotan sejarah kewujudan akhbar-akhbar Mandarin menurut berdasarkan konteks kronologikal masa dengan diskusi peranan akhbar-akhbar pada fasa yang dibentuk cuba memberikan suatu kefahaman yang lebih sistematik sebagai tatapan umum. Urutan awal kewujudan akhbar-akhbar Mandarin sehingga hari ini menunjukkan peranan utamanya adalah sebagai suara komuniti Cina dalam mempertahankan dan memperjuangkan kebudayaan melalui pendidikan dan hak-hak Cina di Malaysia. Begitu pun, peranan akhbar Mandarin dalam politik lebih awal boleh dikesan bermula waktu gerakan yang dipimpin Sun Yat Seng untuk menggulingkan kerajaan Manchu, bermaksud dari politik negara China sehinggalah beralih kepada politik di Malaysia. Ringkasnya, sepintas lalu, fasa awal kewujudan akhbar-akhbar Mandarin adalah didorong oleh motif gerakan mubaligh Kristian untuk menyebarkan agama telah beralih kepada zaman persaingan antara golongan revolusioner dengan reformasi berikutan pergolakan politik di China, dan beralih sekali lagi kerana didorong oleh keperluan ekonomi sebelum bermulanya advokasi keperluan komuniti Cina untuk menyuarakan hasrat hati mereka menentang diskriminasi yakni perjuangan agenda politik komuniti Cina di Tanah Melayu. Peranan akhbar Mandarin telah menyemarakkan semangat perjuangan mempertahankan kebudayaan dan identiti masyarakat Cina tidak pernah luntur pada muka akhbar Mandarin.

NOTA

¹ Slogan akhbar ini ialah “Bapa mengambil berat terhadap isu semasa, ibu berminat dengan isu-isu sampingan, kanak-kanak paling suka hiburan, *Guang Ming Daily*: surat khabar untuk keluarga” (“爸爸關心時勢 · 媽媽情牽副刊 · 孩子最愛娱乐 · 光明日報：一家人的報紙”).

² Slogan akhbar *See Hua Daily News* ialah “Kawan Setia Anda” (您最亲切的朋友).

³ *Nanyang* adakalanya turut dikenali dengan panggilan singkatannya *Nantah* dan juga dikenali dengan nama Nusantara dalam penggunaan Bahasa Melayu Malaysia yang mana ia merangkumi Indonesia, Malaysia, Singapura dan Brunei.

⁴ Akhbar ini bertujuan menjalinkan hubungan antara kerajaan dengan rakyat di samping menjaga kepentingan kedua-dua pihak. Slogan akhbar *Kwong Wah Yit Poh* adalah “dunia ini ada keadilan” (天下为公).

⁵ Disebut *huáqiáo ribào*

⁶ *China Press* mempunyai slogan akhbar iaitu “Satu Malaysia, Berganding Bahu” (一个大马，同心抗疫).

⁷ MCIL turut memiliki *Ming Pao* di Hong Kong, *Yazhou Zhou Kan*, sebuah majalah di Hong Kong, dan akhbar-akhbar Mandarin di Indonesia dan Kemboja. Keseluruhannya MCIL kini memiliki empat buah akhbar harian bahasa Mandarin di Malaysia dan 19 buah majalah.

⁸ *Kumpulan KTS* milik Datuk Lau Hui Kang sebenarnya turut memiliki beberapa buah akhbar dalam bahasa Inggeris dan Melayu seperti *The Borneo Post* (Sarawak), *Utusan Borneo* (Sarawak), *The Borneo Post* (Sabah), dan *Utusan Borneo* (Sabah).

⁹ dikenali *Baba Nyonya* pada dewasa kini

¹⁰ Sila rujuk [http://en.wikipedia.org/wiki/William_Milne_\(missionary\)](http://en.wikipedia.org/wiki/William_Milne_(missionary))

¹¹ Bahasa-bahasa lain termasuk Siam (*Siamese*), Melayu, Arab (*Arabic*)

¹² Stanford Raffles

¹³ Ditubuhkan pada 1818, *Universal Gazette* berpindah dari Melaka ke Hong Kong pada tahun 1843, dan masih wujud hingga hari ini.

¹⁴ Milik Samuel Milton dan Claudius Henry Thomsen. Ia menjadi penerbitan akhbar yang terawal dan satu-satunya kemudahan sedemikian di pulau tersebut. *Mission Press* mencetak pelbagai bahan seperti kitab Bible dalam pelbagai bahasa, hebahan dan notis-notis kerajaan dan komersil, akhbar-akhbar, journal, buku teks dan cerita kanak-kanak.

¹⁵ Thomas W. Smith

¹⁶ *Tongmenghui* (*Chinese General Alliance Union*) ditubuhkan di Tokyo pada tahun 1905 untuk menyebarkan ideologi revolusioner di kalangan *Huaqiao* ('oversea Chinese')

¹⁷ Keluarga Aw berasal dari Yong Ding, Fujian, China dan kemudiannya menetap di Rangoon, Burma (kini Yangon, Myanmar).

¹⁸ Aw Boon Haw (*gentle tiger* dalam dialek *Hakka*) turut menerbitkan *Rangoon Daily* dan *Rangoon Morning* di Burma; *Sing Tao Daily* dan *Xing Hua Ri Bao* (1938) di Hong Kong; *Sing Xian Daily* di Thailand, *Xiang Bao* di Singapura; & *Star Mian Daily* dan *Sing Pin Jih Poh* (1939-1986) di Pulau Pinang.

¹⁹ Ia juga merupakan akhbar pertama yang dijual di Kota Kinabalu (dahulunya dikenali sebagai Jesselton) pada ketika itu di Sabah (dahulunya dikenali sebagai *North Borneo* atau Borneo Utara).

²⁰ Cawangan-cawangan PAP di Malaysia bersepakat menubuhkan Democratic Action Party (DAP) pada Oktober 1965 apabila Singapura keluar daripada Malaysia.

²¹ Jurang sosioekonomi pada ketika itu terlalu ketara dengan ekonomi dikuasai hampir sepenuhnya oleh orang-orang British dan imigran Cina yang membawa kekayaan dari China untuk berdagang di Malaysia walhal majoriti orang-orang Melayu dihimpit kesengsaraan hidup di kampung disebabkan dasar pecah dan perintah oleh penjajah. Begitu pun, majoriti komuniti Cina dan India di Tanah Melayu yang datang sebagai buruh juga masih hidup di bawah garis kemiskinan.

²² *International Times* kini di bawah pemilikan *International Times Sdn. Bhd.*

²³ *The Borneo Times*, setahun kemudian di Sandakan untuk bersaing dengan pendirian politik *North Borneo News & Sabah Times*

²⁴ Pernas pada tahun 1972 telah membeli saham utama dalam *Straits Times Press Group* sekali gus menandakan permulaan perubahan pemilikan dan struktur kawalan media arus perdana di Malaysia. *Pernas* seterusnya melepaskan penguasaan tersebut kepada *Fleet Holding*, sebuah firma pelaburan United Malay National

Organization (UMNO). Proses pertukaran pemilikan selesai sepenuhnya pada tahun 1984 apabila *Straits Times* apabila menjual 20 peratus baki sahamnya.

²⁵ Tengku Razaleigh, Naib Presiden, UMNO sebelum itu telah memperoleh *Straits Times Press* (yang menerbitkan akhbar berbahasa Inggeris, *The Straits Times* dan tabloid petang, *Malay Mail* dan akhbar Melayu, *Berita Harian*) untuk *Fleet Holdings Sdn Bhd* iaitu sebuah syarikat pegangan UMNO.

²⁶ Tan Koon Swan telah menjadi Presiden MCA pada tahun 1985 tetapi dipenjara di Singapura pada tahun 1986 kerana skandal *Pan-Electric*.

²⁷ akhirnya menubuhkan Han Chiang College (HCC - 檳城韩江学院) pada Julai 1999.

²⁸ *Life Publishers Berhad* turut menerbitkan *New Life Post* (新生活报) sebuah akhbar dwimingguan di Semenanjung Malaysia.

²⁹ Slogan akhbar ini ialah "Terbang Bersamamu Pada Abad Ke-21" (与您一起飞二十一世纪).

³⁰ Tindakan Kementerian Pelajaran melantik 100 guru besar bukan berpendidikan Mandarin di sekolah jenis kebangsaan Cina telah mencetuskan rasa tidak senang di kalangan Persatuan Pendidikan Cina seperti *Dong Jiao Zong*, *Kua Kia Soong* dan lain-lain. Pemimpin MCA, Gerakan, DAP dan *Dong Jiao Zong* telah sepakat mempertahankan gaya pendidikan sekolah Cina.

³¹ merupakan organ parti politik yang juga dicetak dalam bahasa Mandarin dan bahasa Melayu

³² *Fleet Group* merupakan sebuah syarikat yang ditubuhkan di negara ini bagi menggantikan *The Straits Times* (Mohd Safar Hasim 1996: 6). Peristiwa tersebut jelas memperlihatkan keperluan parti politik untuk terus menguasai akhbar.

³³ Akhbar ini bertujuan menyuarakan bagi pihak rakyat dan juga mementingkan perkhidmatan untuk masyarakat. Akhbar ini telah menyediakan anugerah "Wira Guang Ming" untuk memberi galakkan kepada seseorang yang berusaha dalam kehidupannya walaupun berhadapan dengan pelbagai masalah. Mereka juga mengadakan pelbagai aktiviti demi membentuk sebuah masyarakat yang sihat dan kaya dengan budaya. Akhbar ini bermatlamat membekalkan berita yang terkini supaya boleh mengekalkan konsep dan dasar yang baru.

³⁴ akhbar ini mula diterbitkan pada 29 September 2002 tetapi permit penerbitannya telah digantung sementara waktu oleh KDN. Sebahagian besar wartawan-wartawan dan editor *Nanyang Siang Pao* yang membantah perubahan pemilikan akhbar tersebut yang berlaku kebetulan pada Disember 2002 mendorong mereka lari menyertai *Oriental Daily News*.

RUJUKAN

- Byrd, C.K. 1970. *Early Printing in the Straits Settlements 1806-1858*. Singapore: Singapore National Library. (Call no.: RCLOS 686. 2095957BYR)
- Chen, M.H. 1967. *The Early Chinese Newspapers of Singapore, 1881-1912*. Singapore: University of Malaya Press.
- Hoo Ban Khee. 2000. Media and Democracy in Malaysia. In AMIC. *Media & Democracy in Asia*. Singapore: AMIC. m/s. 115-126.
- Huen, P.L.P. 1970. Newspapers published in the Malaysian area (occasional peper no. 2, April). Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- Irene Lim. 25 November 2008. *The Mission Press*. Diakses pada pada 26 Ogos 2011. http://infopedia.nl.sg/articles/SIP_1074_2008-12-20.html

- Khoo Kay Kim. 1988. English Newspapers in Malaya 1900-1941: History and historiography. Paper presented at the Seminar Akhbar dan Majalah (Seminar on Newspapers and Magazines). Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Malaysia, 25-26 Januari.
- Khor Yoke Lim & Ng Miew Luan. 2006. Chinese newspapers, ethnic identity and the state: the case of Malaysia. Dlm. *Media and the Chinese Diaspora: Community, Communications and Commerce*. ed. S. Wanning. London and New York: Routledge.
- Lim, J.K. 1993. *Our 70 Years 1923-1993: History of Leading Chinese Newspaper in Singapore*. Singapore: Chinese Newspaper Division, Singapore Press Holdings.
- Mohd. Hamdan Adnan. 1988, Communication and the law in Malaysia. Background paper for Workshop on Law for Journalists. Institut Teknologi MARA, Shah Alam. 15-17 Mac.
- Mohd Safar Hasim. 1996. *Akhbar dan Kuasa: Perkembangan Sistem Akhbar di Malaysia Sejak 1806*. Kuala Lumpur: Penerbita Universiti Malaya.
- Mohd Safar Hasim. 2002. *Mengenal Undang-undang Media dan Siber*. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd.
- Mohd. Dhari Othman. 1982. Malaysian Press: A Brief Account of Newspapers Published in British Malaya. *Jurnal Komunikasi* vol.8: 117-130.
- Mohd. Dahari Othman. 1989. *Kewartawanan Malaysia 1800-1900: Satu Tafsiran Sejarah Persuratkhabaran (Malaysian Journalism 1800-1900: An Historical Interpretation of Newspapers)*. Bangi: Jabatan Komunikasi, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mustafa K. Anuar. 2000. Malaysia: Country Report. Dlm. AMIC. *Media & Democracy in Asia*, h. 97-114. Singapore: AMIC
- Perlembagaan Persekutuan (hingga 15hb Ogos 2003) (Perkara 10; Perkara 63; Perkara 63 (3); Perkara 126, Bahagian 9 Perhakiman; Perkara 149; Perkara 150;)
- Syed Arabi Idid. 1989. Malaysia. Dlm. *Press System in ASEAN States*, ed. Achal Mehra, h. 41-56. Singapore: AMIC.
- Tan, Y.S. 1994. *The Development of Singapore's Modern Media Industry*. Singapore: Times Academic Press.
- Tang Eng Teik. 1988. Perkembangan Akhbar-akhbar Mandarin di Malaysia (Development of Chinese Newspapers in Malaysia). Paper presented at the Seminar Akhbar dan Majalah (Seminar on Newspapers and Magazines). Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Malaysia. 25-26 Januari.
- Turnbull, C.M. (1989). *A History of Singapore: 1819-1988*. Singapore: Oxford University Press. (Call no.: RSING 959.57 TUR)
- Zaharom Nain & Mustafa K. Anuar. 1998. Ownership and Control of the Malaysian Media. Dlm. *Media Development* Vol. 14(4).